

foldet. Jeg nævner Landhusholdningssekskabet, skjøndt dette Selskab, fra en vis Side, og maatte for en væsentlig Del med Rette, siges paa en Maade sludt til Side, har det gjennem en meget lang Aarrække havt overordentlig Fortjeneste af det rent agrariske Spørgsmaal, Agerbrugets Udvikling, og det skal endnu bevises, om de mange Søtende, som stige op i Form af Delegeretmøder, Kællesforeninger o. s. v., ville kunne tage Opgaven op — maatte de ere nok saa bevægelige — men om de kunne tage Opgaven op i alle Maader paa samme rolige Vis, som hint Selskab. Men i hvor høi Grad jeg end paaflønner disse Foreningers, ogsaa de nyes Virksomheder paa mangfoldige Omraader; forekommer det mig dog, at Karakteren af deres Forhandlinger har været, om jeg saa maa sige, for politisk, idet man har sket de Opgaver, som retfærdig kunde hjælpe Landbruget, men som ere for saa vidt af politisk Natur, som Reformer her naturligvis maatte gribe ind i Lovgivningen paa flere Punkter, medens man har grebet til andre Spørgsmaal, upolitiske, som man kan kalde rent økonomiske, upolitiske, der laa i Tiden, men som vise sig i deres Indhold at være som ethvert stort økonomisk Spørgsmaal naturligvis, ogsaa i høi Grad indgribende baade socialt og politisk. Naar nu denne Bevægelse, hvis første skarpe Udtryk her efter det foreliggende Lovforslag, har, som vist Alle bemærket, været knyttet til en jævnsides gaaende politisk Bevægelse her i Landet, og som har havt sin meget væsentlige Indflydelse baade paa Demokratiet's Stilling til nu og delvis paa Høires Stilling — efter min Opfattelse til Gavn for de Sidste, til Glæde for de Første — naar en saadan Bevægelse, siger jeg, reises, og giver sig et saadant Udtryk her i Forening med den politiske Bevægelse, der er knyttet dertil og fremdeles vil blive knyttet dertil, og giver Møde her i Thinget, har det havt en overordentlig Interesse for mig at erfare, hvorledes Thinget kunde stille sig lige overfor et saadant Forsøg som nu dette Lovforslag, hvorledes Thinget her vilde være i Stand til, saaledes som jeg nu skønner, at tage Stilling i Overensstemmelse med sin Opgave, som Folkething, som Administration for Alles og alle Interesser, nøie at prøve og overveie den ensidige Klasseinteresse og derefter bestemme sin Stilling. Det havde som sagt ikke blot særlig saglig, men ogsaa særlig politisk Interesse; thi negte kan jeg ikke, at en Del af de Bevægelser, som foregaa inden for de forskjellige Omraader, og ogsaa ere foregaaede indenfor det agrariske Omraade, have sommetider havt Karakteren, i alt Fald

i ikke saa Udtalelser, som om Folkethinget: Hvad var det? Naar vi satte Fart paa, flyde vi Stemmningen med os, med Strømmen. Og hvorsfor kan man ikke sige: Folkethinget; hvad er det? Thi hvad betyder Folkethinget i Almindelighed under de nuværende Forhold. Men just derfor, fordi det betyder saa lidt konstitutionelt under de nuværende Forhold, just derfor var det særlig af Betydning for mig personlig at iagttage, hvilken Betydning Folkethinget selv vilde lægge ind i sin Stilling her lige overfor denne Fordring. Den Lov, som foreligger, er jo en meget demokratisk Lov; den høitærede Minister, Medlem af det provisoriske Ministerium og selv Provisorist, er jo altsaa i Spidsen for det bekendte Løsen „for Frihed og Fremskridt“, her lægges et demokratisk Forslag for, som blot behøver at stærkes i den i Lovforslaget gaaende Retning for at være yderligere demokratisk. Bevist, nei ikke Bevist, men Paastanden er: Landets Vel, Demokratiet's Vel falder sammen, altsaa er det en demokratisk Lov, den ærede Minister kommer med paa Grundlag af sine Sagkyndige og Standsfæller. Naar den ærede Krigsminister kommer paa Grundlag af sine Sagkyndige og Standsfæller med sit Besættingsforslag, lyder Paastanden ogsaa: Landets Vel er Demokratiet's Vel, altsaa er det et demokratisk Forslag. Denne Paastand er som Paastand ligesaa berettiget som den første; begge Dele skulle først undersøges og bevises. Under Behandlingen af dette Lovforslag er der fremkommet forskjellige Standpunkter. Det forekommer mig — og jeg antager for Resten, at det maa være saaledes — at Indenrigsministeren maatte paa min uberettigede Foranledning, for saa vidt det var en Afbrydelse, der foranledigede det, kom til at sige, at det vilde glæde ham at have min Medvirking. Jeg tror, det er Ironi, thi min Medvirking behøver det høie Ministerium efter min hele Stilling her i Salen, ikke til Gjennemførelse af sine Løve, det kan godt faae sine Løve igennem uden den; men jeg troede ogsaa, at det i den Henseende var Ironi, at jeg opattede Stillingen saaledes, at Thingets ledende Mænd stod sammen med Ministeren om denne demokratiske Nødvendighed, og at dets Flertal i Thinget i saa Henseende var sikret, og at Ministeren forud var vis derpaa. Ja, det er muligt, det er saaledes endnu, jeg tør ikke bestemt paaataa det. Men negte kan jeg dog ikke, at Forhandlingerne have givet mig et andet, bedre Indtryk af Stillingen her i Thinget. Det forekommer mig nemlig, som om de stærkere